

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

 / А.М. Мамедов /
19 грудня 2019 року

**НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
"Політологія"**

шифр	назва спеціальності
081	Право
	назва спеціалізації
	Будівельне та містобудівне право

Розробники

Перегуда Є.В. д.п.н., професор,

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Єгоров В.В. к.і.н., доцент,

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Місержи С.Д. к.п.н., доцент,

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №5 від 12 грудня 2019 року

Завідувач кафедри

(Перегуда Є.В.)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності (НКМС): "Право"

Протокол №2 від 12 грудня 2019 року

Голова НКМС

(Гербут Н.А.)

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

_____ / А.М. Мамедов /
19 грудня 2019 року

**НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
"Політологія"**

шифр	назва спеціальності
081	Право
	назва спеціалізації
	Будівельне та містобудівне право

Розробники

Переґуда Є.В. д.п.н., професор,

_____ (прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

_____ (підпис)

Єгоров В.В. к.і.н., доцент,

_____ (прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

_____ (підпис)

Місерґи С.Д. к.п.н., доцент,

_____ (прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

_____ (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №5 від 12 грудня 2019 року

Завідувач кафедри _____ (Переґуда Є.В.).

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності
(НКМС): "Право"

Протокол №2 від 12 грудня 2019 року

Голова НКМС

_____ (підпис)

(Гербут Н.А.)

_____ (прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2020-2021 рр.

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			аудиторних											
			Всього	Разом	у тому числі			КП	КР	РГ	р			
Л	Лр	Пз												
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	3,0	90	44	22		22		1			І	1,3	

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			аудиторних											
			Всього	Разом	у тому числі			КП	КР	РГ	р			
Л	Лр	Пз												
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	3,0	90	12	4		8		1			І	3	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння студентами основних тенденцій політичного розвитку суспільства, термінологічного апарату політології, закономірностей функціонування політичної влади, основних політичних інститутів та процесів, тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів на національному, регіональному та глобальному рівнях, виявлення чинників взаємовпливу політичної та правової систем суспільства, прогнозування впливу суспільно-політичного розвитку на розвиток законодавства, а також впливу правової системи на суспільний розвиток.

Компетенції студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст	Результати навчання
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
ЗК9	Здатність працювати в команді	ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему. ПРН8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. ПРН11. Володіти базовими навичками риторики. ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло. ПРН13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.	ПРН17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати

- основний категоріально-понятійний апарат політології;
- концепції політичної влади, ресурси та механізми її здійснення;
- особливості розвитку громадянського суспільства;
- типологію політичних партій та партійних систем;
- основні етнічні групи, механізми формування етнонаціональної свідомості, типологію етнополітичних відносин та процесів;
- структуру політичної свідомості, типологію ідеологій;
- способи утворення політичних еліт;
- механізми формування та функціонування політичного лідерства;
- структуру політичної системи;
- типологію політичних режимів;
- класифікацію форм державного правління та державного устрою;

- типологію політичних процесів;
- основні виборчі системи, виборчі технології;
- концепції розвитку світової політики, основні міжнародні організації.

вміти

- типологізувати політичний режим в країні за відомими ознаками;
- типологізувати форму державного правління та державного устрою за відомими ознаками;
- типологізувати партійну систему в конкретній країні;
- встановити відповідність типу виборчої системи особливостям суспільно-політичного розвитку країни;
- надавати оцінку подіям міжнародної політики, аргументовано прогнозувати розвиток глобальних та регіональних політичних відносин;
- у складі групи розробляти шляхи вирішення актуальної суспільно-політичної проблеми;
- презентувати варіант вирішення суспільно-політичної проблеми, аргументовано дискутувати з представниками інших політичних орієнтацій.

Керівник курсу

Перегуда Євген Вікторович

Науковий ступінь: доктор політичних наук

Вчене звання: професор

Посада: завідувач кафедри політичних наук і права

Ауд. 425 Центрального корпусу КНУБА

Профіль на сайті КНУБА: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977.

Контакти: (044)261-55-73; (097)396-92-60; pereguda.iev@knuba.edu.ua; yevgennn@ukr.net

Єгоров Владислав Володимирович

Науковий ступінь: кандидат історичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри політичних наук і права

Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА

Профіль на сайті КНУБА: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977.

Контакти: (044)261-55-66; (066)360-67-42; iegorov.vv@knuba.edu.ua

Місержи Світлана Дмитрівна

Науковий ступінь: кандидат політичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцентка кафедри політичних наук і права

Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА

Профіль на сайті КНУБА: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977.

Контакти: (044)261-55-66; (067)251-02-83; miserzhy.sd@knuba.edu.ua

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення курсу „Політологія” здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над першоджерелами та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань (курскових робіт), модульного контролю, складання іспиту.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне поле політології, знайомить з найбільш важливими проблемами сучасної політичної науки (світової та вітчизняної), забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової та вітчизняної соціогуманітарної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами першоджерел, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички політологічного аналізу новітніх політичних процесів та явищ.

Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання всіх спеціальностей охоплюють 10 тем з курсу ”Політологія” і розраховані на 22 годин. Кожна тема містить окремі питання, висвітлення яких розкриває політологічну проблему в цілому. Плани семінарів не дублюють лекційного курсу, а розширюють, конкретизують і доповнюють його.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані політологічні знання, зокрема вникнути в український політичний вимір.

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом з політології.

Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10 -15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді

включає такі форми участі в семінарі : доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів на початку вивчення дисципліни.

ЗМІСТ КУРСУ

МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ КУРСУ. ПОЛІТИЧНА ВЛАДА І СУСПІЛЬСТВО

Змістовий модуль 1.

Предмет і завдання курсу. Понятійно-категоріальний апарат.

ТЕМА 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Політика як суспільне явище, її роль в житті суспільства.
2. Предмет політології, основні закони і категорії.
3. Методи і функції політології.

Література

Алмонд Г. Политическая наука: история дисциплины. *Полис.* 1997. №6. С.174-183.

Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник. К.: Каравела. 2009. С. 8-101.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Вебер М. Покликання до політики. *М. Вебер. Соціологія. Загально історичні аналізи. Політика.* К.: Основи. 1998. С. 11-46.

Левенець Ю.А. Політична наука: параметри раціоналізму. *Історична і політична наука та суспільна практика в Україні.* К.: Парламентське видавництво. 2009.

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Політична енциклопедія. Редкол.: Ю.Левенець, Ю.Шаповал та ін. – К.: Парламентське видавництво. – 2012.- С. 76-79.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О.

Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор передм. О. Рафальський ; відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 656 с.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання /Укладачі: Є.В.Перегида, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 4-27.

Шляхтун П.П. Політологія (історія та теорія): підручник / П.П. Шляхтун. – К.: Центр учбової літ-ри, 2010. – С. 6-37.

ТЕМА 2. Політична влада.

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Влада, політична влада, державна влада: визначення, сутність.
2. Механізм здійснення влади, ресурси влади. Легітимність влади.
3. Влада та владні відносини в Україні, сучасний вимір.
4. Демократія як спосіб організації суспільно-політичного життя.

Література

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Гьофе Г. Демократія в епоху глобалізації. К.: ППС, 2007. 425 с.

Даль Р. Предпосылки возникновения и утверждения полиархий. *Полис*. 2002. №6. С. 34-57.

Колтаков Е.А. Понятие "политическая власть": к концептуализации содержания. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2015. № 9. Ч. 2. С. 91-98. URL: <https://www.gramota.net/materials/3/2015/9-2/24.html> (дата звернення: 01.08.2019).

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2019).

Крауч К. Постдемократия. М.: Высшая школа экономики, 2010. 192 с.

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Перегидов С.П. Концепция мониторинговой демократии: к новым отношениям власти и общества // *Полис*. – 2012 – №6. – С. 55-67.

Політична енциклопедія. Редкол.: Ю.Левенець, Ю.Шаповал та ін. – К.: Парламентське видавництво. – 2012.- С. 76-79.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор передм. О. Рафальський ; відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 656 с.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укладачі: Є.В.Перевода, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перевода та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 28-40.

Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування: аналіт. доп./ [Павленко І.А., Даниляк О.О., Макаров Г.В., Руденко А.В.]–Київ: НІСД, 2019.–65 с. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75228/mod_resource/content/1/Безпосередня_демократія_в_Україні_НІСД_2019.pdf (дата звернення: 01.08.2019).

Тоффлер Э. Метаморфозы власти. – М.: «АСТ», 2002.

Хантингтон С. Третья волна. Демократия в конце XX века. – М.: РОССПЭН, 2003.- С. 339.

Змістовий модуль 2. Політична влада і суспільство.

ТЕМА 3. Громадянське суспільство та політичні партії.

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Групи в політиці. Групи інтересів. Лобізм.
2. Поняття громадянського суспільства.
3. Політична партія: визначення, партогенез, типи, роль в механізмі здійснення політичної влади.
4. Інституціоналізовані партійні системи, їх типологізація.

Література

Берченко Г.В. Конституційні засади громадянського суспільства в Україні. Автореф. ...канд. юрид. наук. 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Харків, 2012. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 07.11.2019).

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf (дата звернення: 01.08.2020).

Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / [Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. – К. : НІСД, 2019. – 112 с. – Режим доступу:

[http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське суспільство в Україні Аналітична доповідь 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське_суспільство_в_Україні_Аналітична_доповідь_2019.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Даль Р. Полиархия: участие и оппозиция. – М.: Изд-во ГУ-ВШЭ, 2010.

Держава і церква в Україні-2019: підсумки року і перспективи розвитку відносин: Дослідження Центру Разумкова. – Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75229/mod_resource/content/1/Релігія та церква в Україні НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75229/mod_resource/content/1/Релігія_та_церква_в_Україні_НІСД_2019.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Дюверже М. Политические партии / М. Дюверже. А.Д. Кириллов [науч.ред.]; пер. с фр. Л.А. Зими́на. – М.: Академический проект, 2002. – 558 с.

Закон України від 5 квітня 2001 р. №2365 «Про політичні партії в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2365-14>.

Кармазіна М.С. Політичні партії України у процесі виборів Президента України у 2019 р.: кількісно-якісний аналіз участі /М.С. Кармазіна // Наукові записки. – Випуск 1(97). – С. 4 – 31. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103546/mod_resource/content/1/partiiprezidvdyb19.pdf.

Кафарський В.І. Політичні партії та групи тиску: проблеми взаємовідносин та правового регулювання / В.І.Кафарський // Університетські записки. – 2006. - №2 (18). – С. 403-410. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103548/mod_resource/content/1/partiigrupyutisku.pdf.

Корнієнко В.О. Комунікативний потенціал лобі феномену в сучасній українській політиці / В.О.Корнієнко // Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки. – 2016. – С. 92-95. – Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71717/mod_resource/content/1/Політичне лобіювання як комунікація Корнієнко.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71717/mod_resource/content/1/Політичне_лобіювання_як_комунікація_Корнієнко.pdf)

Корнієнко Я. Выборы-2019. Що партії пропонують робити із землею, податками, тарифами і соцстандартами. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/07/19/649815/> (дата звернення: 19.07.2019).

Костюшев В.В. Социальный протест в поле политики: потенциал, репертуар, дискурс // Полис. – 2011. – №4. – С. 144-157.

Лебедюк В. Типологія партійних систем: минуле та сьогодення / В.Лебедюк // Політичний менеджмент. – 2013. - №59. – С. 60-69. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103552/mod_resource/content/1/lebedyuktipologiiapartsystem.pdf.

Пахарєв А.Д. Багатопартійність і партійна система – поняття не тотожні // Віче. – 2002. – №2.- С. 9-14.

Перегида Є.В. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник розвитку громадянського суспільства. *Електронний науково-практичний журнал S.P.A.C.E.* 2017. Вип. 4. С. 33-37.

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Политическая идентичность и политика идентичности: в 2-х тт. / Отв. ред. И.С.Семенов. – М.: РОССПЭН, 2012. Т.1 – 208 с. Т.2 – 470 с.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 704 с.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укладачі: Є.В.Перегида, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 93-109.

Примуш М.В.Інституційні і партійні системи // Віче. – 2003.- №4.- С. 42-47.

Савчин М. Політичні партії та виборчі системи: спроби конституційної інженерії у контексті сучасного конституціоналізму / М. Савчин // Вісник ЦВК. – 2008. - №3(13). – С. 62-75. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103556/mod_resource/content/1/SavchynPartiivvyborchisystemi.pdf.

Семеряк М., Рогачук Д. Тарифний геноцид та партії. Що пишуть про енергетику та екологію у передвиборчих програмах? URL: <https://vybory.pravda.com.ua/articles/2019/07/11/7150031/> (дата звернення: 11.07.2019).

Степаненко В. Громадянське суспільство: дискурси і практики. – Київ, Інститут соціології НАН України, 2015. – 420 с. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71568/mod_resource/content/1/Громадянське_суспільство_Степаненко_Монографія_2015.pdf

Суша Н., Заболотний Н. Імпічмент та ще більше виборів: як партії змінюватимуть систему влади. URL: <https://vybory.pravda.com.ua/articles/2019/07/5/7150027/> (дата звернення: 05.07.2019).

Тезінг Й. Гофмейстер В. Політичні партії в демократичному суспільстві. – К.: Либідь, 2001.

Трансформація партійної системи: український досвід у європейському контексті / За ред. Ю.Якименка. – Київ: Центр Разумкова, 2017. – 428 с. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103555/mod_resource/content/1/partiidopovidrazumkova.pdf.

Шведа Ю. Політичні партії України: виборчі партії чи виборчі проекти? / Ю.Шведа // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2013. Випуск 3. С. 176-180. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103549/mod_resource/content/1/partiivyborchiproekty.pdf.

ТЕМА 4. Політична суб'єктність етносів та націй

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Етноси та етнічні групи, особливості етногенезу.
2. Нації – поняття, теорії, типологія.
3. Етнічна та національна ідентичність та свідомість.
4. Етнонаціональні відносини та етнополітика.
5. Особливості етнополітичного розвитку України.

Література

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Вишняк О. Мовна ситуація та статус мов в Україні: динаміка, проблеми, перспективи (соціологічний аналіз). – К.: Інститут соціології НАН України, 2009. – 176 с. – Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71567/mod_resource/content/1/Мовна політика Вишняк Монографія 2009.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71567/mod_resource/content/1/Мовна_політика_Вишняк_Монографія_2009.pdf).

Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли / Л.М. Гумильов. – М.: Айрис-Пресс, 2010. – 560 с.

Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу / Ю.І. Шаповал, Л.П. Нагорна, В.М. Кулик та ін. За заг. ред. Ю. Шаповала. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. – 431 с.

Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму / Г.В. Касьянов. – К.: Либідь, 1999. – 352 с.

Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси. – К.: Вища школа, 1998.- С. 391.

Курас І.Ф. Етнополітика. – К.: ІПіЕНД, 1999.

Мала енциклопедія етнотермінології / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького / Ю.І. Римаренко. – К.: Генеза, 1996. – 942 с.

Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. – 398 с.

Націоналізм: Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера [антологія; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий] – К.: Смолоскип, 2006.

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Перегула Є., Малкевич А., Семко В., Ксенич А. Мовна політика в Україні : між символічним насиллям та вільним мовним вибором : монографія. К. : «Бескиди», 2017. 207 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Мовна-політика-остаточний-варіант-2.pdf> (дата звернення: 01.08.2019).

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання /Укладачі: Є.В.Перегула, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегула та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 110-124.

Тишков В.А. О главных акторах цивилизационного диалога. Культурное и языковое разнообразие современных наций // Полис. – 2012.- №5. – С. 77-85.

Українці найгірше ставляться до двох етносів – дослідження. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/11/7/7231266/> (дата звернення: 07.11.2019).

Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Е. Сміт. Пер. з англ. М.Климчука і Т.Цимбала . – К.: Ніка-Центр, 2006. – 320 с.

Ян Э. Государственное и этническое понимание нации: противоречия и сходство / Э. Ян // Полис. – 2000. – №1. – С. 114-122.

ТЕМА 5. Політична свідомість та політична культура. Символічна політика

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Сутність, структура і функції політичної свідомості.
2. Політична ідеологія, її роль в політиці.
3. Символічна політика.
4. Зміст, структура і функції політичної культури.
5. Політична соціалізація та політична участь.

Література

Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник / В.М. Бебик. – К.: Каравела. – 2009.- С. 346-411.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf (дата звернення: 01.08.2020).

Инглхарт Р. Постмодерн: меняющиеся ценности и изменяющиеся общества. – Полис. – 1997. – №4, 5.- С. 18-28.

Мусихен Г.И. Идеология и культура // Полис. – 2012. – №1.- С. 46-52.

Козьма В.В. Природа та механізми включення особистості в політику: політологічний аналіз. *Вісник Донецького національного університету. Сер.: Політичні науки.* 2016 С. 13-16.

[http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71710/mod_resource/content/1/Механізми включення особистості в політику Козьма стаття 2016.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71710/mod_resource/content/1/Механізми_включення_особистості_в_політику_Козьма_стаття_2016.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Консерватизм: Антологія / Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. – Київ: Смолоскип, 1998. – 598 с.

Лібералізм: Антологія / Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. – Київ: Смолоскип, 2002. – 1126 с

Майданюк В. Ідеологічні відмінності соціальної політики неоконсерватизму та неолібералізму. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2019. Випуск 24. С. 164-170. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71366/mod_resource/content/1/Неоконсерватизм та неолібералізм.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71366/mod_resource/content/1/Неоконсерватизм_та_неолібералізм.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Нагорна Л.П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії / Л.П. Нагорна. – К.: Стилос, 1998. – 278 с.

Наумкіна С.М., Груєва О.В. Політичний гепенінг у системі акціоністських форм політичної активності. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 86-91. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71716/mod_resource/content/1/Політичний й гепенінг Наумкіна Груєва 2016.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71716/mod_resource/content/1/Політичний_гепенінг_Наумкіна_Груєва_2016.pdf).

Ніколаєнко Н.О., Годован Ю.В. Інноваційні інститути політичної соціалізації молоді в Україні. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 111-115. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71719/mod_resource/content/1/Інститути політичної соціалізації молоді Ніколаєнко.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71719/mod_resource/content/1/Інститути_політичної_соціалізації_молоді_Ніколаєнко.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Перегида Є. В., Гербут Н. А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: Політологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків : Право, 2019. № 2 (41). С. 20-37. DOI 10.21564/2075-7190.41.168203 URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Перегида-та-Гербут-про-візуалізацію-політики-засобами-архітектури.pdf> (дата звернення: 01.08.2019).

Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України : аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Лозовий В. С., Валевський О. Л., Здіорук С. І., Зубченко С. О. та ін.] / за заг. ред. В. М. Яблонського. – Київ : НІСД, 2019. – 144 с. – Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75230/mod_resource/content/1/Політика історичної пам'яті в контексті нацбезпеки НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75230/mod_resource/content/1/Політика_історичної_пам'яті_в_контексті_нацбезпеки_НІСД_2019.pdf).

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р

політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 704 с.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання /Укладачі: Є.В.Перегида, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 125-146.

Романов Б. Социал-демократический реформатор. URL: <http://www.socialistinfo.ru/apriori/3976.html> (дата звернення: 01.08.2020).

Ротар Н. Політична участь громадян України в умовах демократизації // Політичний менеджмент. – 2006. – №2.- С. 111-117.

Ротар Н. Політична участь громадян України в умовах е-демократизації / Н. Ротар. // Політичний менеджмент. – 2006. – №2. – С. 78-92.

Рудич Ф.М. Політологія: підручник / Ф.М. Рудич. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009.- С. 324-373.

Шляхтун П.П. Політологія (історія та теорія): підручник / П.П. Шляхтун. – К.: Центр учбової літ-ри, 2010.- С. 564-591.

МОДУЛЬ 2. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Змістовий модуль 2. Політичні інститути

ТЕМА 6. Політична система суспільства та держава.

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 4 год.)

1. Поняття політичної системи суспільства та її структура, функції.
2. Типи політичних систем та політичні режими. Особливості політичної системи в Україні.
3. Поняття держави та теорії її походження. Ознаки та функції держави.
4. Органи державної влади.
5. Форми держави.
6. Державна політика та державне управління.

Література

Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник / В.М. Бебик. - К.: Каравела. – 2009. – С. 229-253.

Бусленко В. Політична опозиція в перехідних демократіях: категоріальний аналіз феномена. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf (дата звернення: 01.08.2020).

Гелей С. Політико-правові системи світу: Навч. посібник / С. Гелей, С. Рутар. – К.: Знання, 2006. – 668 с.

Кармазіна М.С. Президентство: український варіант / М.С. Кармазіна. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2007. – 365 с.

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2019).

Перегида Є.В. Виконавча влада України: політико-правові аспекти модернізації. К.: Логос, 2013. 408 с.

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 704 с.

Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / О.Г. Аркуша, С.О. Біла, В.А. Верстюк та ін.; Гол. ред. В.М. Литвин. – К.: Ніка-Центр, 2008. – С. 618-953.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укладачі: Є.В. Перегида, В.Л. Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В. Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 41-73.

Політологія: навчально-методичний комплекс / Ф.М. Кирилюк. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – С. 60-94.

Політологія: підручник / О.В. Бабкіна (ред.), В.П. Горбатенко (ред.). – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Академія, 2006. – С. 127-194.

Рудич Ф.М. Політологія: підручник / Ф.М. Рудич. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009. – С. 81-132.

Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія / Дж. Сарторі. Пер. з 2-го англ. видання. – К.: Артек, 2001. – 224 с.

Сухонос В.В. Динаміка сучасного, державно-політичного режиму в Україні: антиномія демократизму і авторитаризму: Монографія / В.В. Сухонос. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 336 с.

Україна у пошуку стратегій суспільно-політичного розвитку (1991 – 2018 рр.). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 352 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/81164/mod_resource/content/1/Інституційні%2С ціннісні%2С соціально-економічні%2С зовнішньополітичні%2С лідерські засади розвитку України Монографія ІПіЕНД.pdf (дата звернення: 01.08.2019).

Шляхтун П.П. Політологія (історія та теорія): підручник / П.П. Шляхтун. – К.: Центр учбової літ-ри, 2010.- С. 86-141.

ТЕМА 7. Регіональна політика та місцеве самоврядування.

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Поняття політичного простору. Місто як соціально-політичний простір.
2. Система регіональної політики.
3. Міське самоврядування.
4. Політика децентралізації в Україні.
5. Політичні засади міського планування та управління.

Література

Більовський О.А. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності : аналіт. доп. / О. А. Більовський. – К. : НІСД, 2012. – 136 с. – Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75221/mod_resource/content/1/Житлова політика в Україні Монографія 2012.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75221/mod_resource/content/1/Житлова_політика_в_Україні_Монографія_2012.pdf)

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. – Київ : НІСД, 2019. – 192 с. – Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75222/mod_resource/content/1/Політика децентралізації в Україні НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75222/mod_resource/content/1/Політика_децентралізації_в_Україні_НІСД_2019.pdf).

Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038 «Про регулювання містобудівної діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3038-17>.

Кресіна І.О. Демократія і регіональна еліта: політико-правові проблеми влади в столиці України – місті Києві: Монографія / І.О. Кресіна, А.А. Коваленко, Р.М. Молибога, Є.В. Перегуда. – К.: Логос, 2005. – 216 с.

Кулішенко Т.О. Механізм процесу інституційного оформлення децентралізації влади. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки.* 2017. С. 27-30. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71738/mod_resource/content/1/Механізми інституційного оформлення децентралізації Кулішенко 2017.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71738/mod_resource/content/1/Механізми_інституційного_оформлення_децентралізації_Кулішенко_2017.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Перегида Є. В., Місержи С. Д. Регіональне управління та місцеве самоврядування в США : «стежка залежності» та сучасні тенденції. *Держава*

і право : Збірник наукових праць. Серія Політичні науки. Випуск 74 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2016. С. 154–164.

Перегуда Є.В., Стойко О.М., Деревінський В.Ф., Семко В.Л., Мамонтов І.О., Місержи С.Д. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник національної консолідації : проблеми формування та реалізації : Монографія. Київ-Тернопіль : «Бескиди», 2018. 203 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Політика-енергоефективності-та-енергозбереження-як-чинник-національної-консолідації-Монографія.pdf>.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 704 с.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укладачі: Є.В.Перегуда, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегуда та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 73-82.

ТЕМА 8. Політичні еліти та політичне лідерство

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Загальна характеристика, типологія та функції політичних еліт.
2. Політичне лідерство: природа, типологія. Політичне лідерство в Україні: проблеми та перспективи.

Рекомендована література

Ашин Г.К. Элита: история термина / Г.К.Ашин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.elitanium.Ru.

Балабан Р.В. Політичний клас: виклики і ризики / Р.В. Балабан. // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса. – 2010. – №1(45). – С. 110-120.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Гаман-Голутвіна О.В. Процессы современного элитогенеза: мировой и отечественный опыт. / О.В. Гаман-Голутвіна. // Полис. – 2008. – №6. – С. 70-75.

Кочубей Л.О. Сучасні політична еліта і політичний клас: визначення, моделі та особливості становлення / Л.О. Кочубей. // Наукові записки ІПіЕНД. – 2010. – №1(45). – С. 37-53.

Кухта Б. Феномен політичного лідера: Історичні силуети на тлі епох / Б. Кухта – Л.: Кальварія, 2000. – 232 с.

Пахарєв А.Д. Политические элиты современной Украины: каналы рекрутирования / А.Д. Пахарєв. // Наукові записки ІІІЕНД. – 2010. – №1(45). – С. 27-36.

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Політика в особах: Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти / За заг. ред. Ф.М.Рудича. – К.: Парламентське вид-во, 2008. – 352с.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 704 с.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укладачі: Є.В.Перегида, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. ІІІ-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 83-92.

Траверсе О. Політичне лідерство як *universum* / О. Траверсе. // Політичний менеджмент. – 2011. – №2. – С. 85-93.

Шерман О.М. Колористика одягу в системі візуальних параметрів іміджу політичного лідера: діахронічний та синхронічний аспект. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 108-111. URL:

http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71718/mod_resource/content/1/Колористика_одягу_в_іміджі_політичного_лідера_Шерман_2016.pdf (дата звернення: 01.08.2019).

Змістовий модуль 3. Політичні процеси

ТЕМА 9. Політичні процеси. Вибори та виборчі процеси.

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Сутність і структура політичного процесу.
2. Виборчий процес та виборчі системи.
3. Конфлікти та кризи в політичному житті.
4. Політична модернізація в Україні.
5. Політична комунікація: сутність, функції, структура, типологія, рівні.

Література

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів:

«Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. №396-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. №7, 8, 9. Ст. 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.08.2020).

Горбатенко В.П. Прикладна політологія: Навч. посібник /В.П.Горбатенко, С.Г.Денисюк, Г.І.Зеленська та ін. В.П. Горбатенко (ред.).- К.: Академія, 2008.

Горбатенко В.П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. – К., Академія, 1999.- С. 240.

Зеров А.А. Конституційний конфлікт як феномен та процес в Україні. – Одеса: Юрид. л-ра, 2008.- С. 236.

Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект-Пресс, 1996.- С. 317.

Кіндратець О. Політичні зміни і політична стабільність // Політичний менеджмент. – 2005. – №2.- С. 55-67.

Кочубей Л.О. Виборчі технології: Навч. посібник.-К.: Український центр політичного менеджменту, 2008.

Кочубей Л.О., Гаврилюк К.К. Класифікація політичних криз та їх основні ознаки. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2018. С. 5-9. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71745/mod_resource/content/1/Класифікація політичних криз Кочубей Гаврилюк 2018.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71745/mod_resource/content/1/Класифікація_політичних_криз_Кочубей_Гаврилюк_2018.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Мацієвський Ю. Деякі аспекти вивчення феномена кризи у політичних дослідженнях // Політичний менеджмент. – 2008. – №6.- С. 16-29.

Недбай В.В. Сучасні політичні комунікації : медійно-технологічний аспект / В.В. Недбай. – Одеса: Фенікс, 2009. – С.328

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 704 с.

Політичні конфлікти в сучасній Україні: сутність, витoki, шляхи подолання. Курасівські читання // Записки ІПіЕНД. – 2008 – Вип. 41.- С. 266.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання /Укладачі: Є.В.Перегида, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С.157-177.

Смола Л. Слухи как инструмент информационно-психологического влияния. URL: <https://kaihsen.ee/news/sluhi-kak-instrument-informacionno-psihologicheskoe> (дата звернення: 16.09.2019).

Соловьев А.И. Политический дискурс медиакратий: проблемы информационной эпохи / О.И. Соловйов. // Полис. – 2004. – №2 – С. 124-132.

Яковлев Д.В. Політична взаємодія як комунікативний процес: медіатизація, демократизація, раціоналізація: Монографія / Д.В. Яковлев. – Одеса: Астропринт, 2009. – С.288.

ТЕМА 10. Міжнародна політика. Світові політичні процеси

(Лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.)

1. Міжнародні відносини, міжнародна та зовнішня політика: підходи, визначення, тенденції.

2. Глобалізація як визначальна тенденція світового розвитку. Глобалізм та антиглобалізм.

3. Україна в системі міжнародних геополітичних відносин.

Література

Бебик В.М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика. Навч. посібник. – / В.М.Бебик, С.О.Шаргін, Л.О.Дегтарьова.– Київ.: Університет «Україна», 2006.- С. 208.

Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство. – К.: Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2006.- С. 203.

Быков И.А. Управление интернетом как одна из проблем современных международных отношений / И.А. Быков. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politex.info/content/view/438/30/>.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf (дата звернення: 01.08.2020).

Воронянський О.В. Національний суверенітет: політологічний аспект. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки.* 2017. С. 13-16. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71726/mod_resource/content/1/Національний_суверенітет_політологічні_аспекти_Воронянський_2017.pdf (дата звернення: 01.08.2019).

Гор А. Земля на чаше весов. В поисках новой общей цели / А. Гор. // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. Под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999. – С. 557-574.

Горбулін В. Національна безпека. Порядок денний для України / В.Горбулін, О.Белов, А.Литвиненко. – К.: Стилос, 2009.- С. 128.

Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія / Д. В. Дубов. – К. : НІСД, 2014. – 328 с. – Режим доступу:

http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75225/mod_resource/content/1/Кіберпростір в геополітиці НІСД 2014.pdf (дата звернення: 01.08.2019)..

Кирилюк Ф.М. Новітня політологія: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ф.М. Кирилюк. – К.: Центр учбової літератури, 2009.- С. 531-562.

Климишин Ю.В. Проблематика дослідження сучасної геополітики. Гілея. Вип. 150. Політичні науки. С. 40-44. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/110237/mod_resource/content/1/geopolitika.pdf (дата звернення: 01.08.2020).

Лебедева М.М. Мировая политика: тенденции развития // Полис. – 2009. – №4.- С. 72-83.

Лурье С.В., Казарян Л.Г. Мировая политика и ее прогностические индикаторы // Полис. – 2012. – №2.- С. 43-56.

Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії : монографія / О.А. Малиновська. – К. : НІСД, 2018. – 472 с. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75227/mod_resource/content/1/Міграційна політика Монографія 2018.pdf.

Національний суверенітет України в умовах глобалізації: національна доповідь. – К.: Парламентське вид-во, 2011. – 112 с.

Новакова О.В. Тенденції формування геополітичних орієнтацій громадян в сучасній Україні. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки.* 2016. С. 53-57. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71714/mod_resource/content/1/Формування геополітичних орієнтацій громадян України Новакова стаття 2016.pdf (дата звернення: 01.08.2019).

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Петров И.А. Глобализация как феномен эпохи постмодерна // *Международная жизнь.* – 2003. – №10.- С. 51-62.

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання /Укладачі: Є.В.Перегида, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-те, доп. К.: КНУБА, 2013. 37 с.

Політологія: навчальний посібник / Є.В. Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – С. 178-195.

Рудич Ф.М. Політологія: підручник / Ф.М. Рудич. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009.- С. 352-463.

Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К. : НІСД, 2017. – 496 с. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75224/mod_resource/content/1/Світова гібридна війна та український фронт НІСД 2017.pdf.

Україна в новому геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти. (Кол. моногр.) За ред. Ф.М. Рудича.—К., МАУП, 2002 – 544 с.

Уткин А.И. Энергетические ресурсы и геополитика / А.И. Уткин. // Полис. – 2010. – №3. – С. 9-25.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

1. Політологія, її місце у системі суспільних наук.
2. Політика як мистецтво можливого/неможливого.
3. Ефективність та легітимність політичної влади.
4. Політична відповідальність: сутність та функції.
5. Характеристика політичного режиму в Україні.
6. Конституційні засади політичної системи України.
7. Інститут президентства у сучасному світі.
8. Представницькі інститути влади: функції і прерогативи.
9. Порівняльний аналіз президентської та парламентської форм правління.
10. Демократія та суспільний розвиток.
11. Державна політика в сфері будівництва та архітектури.

12. Проблеми формування правової держави в Україні.
13. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні.
14. Соціальні рухи та їх роль у політичному житті суспільства.
15. Молодіжний рух у сучасній Україні.
16. Партійні системи країн Західної Європи: порівняльний аналіз.
17. Класифікація сучасних політичних партій в Україні.
18. Основні засади та принципи етнополітики демократичної держави.
19. Політико-правові засади інституту національно-культурної автономії.
20. Міжетнічні конфлікти та шляхи їх розв'язання.
21. Проблема політичного лідерства в Україні.
22. Політичний портрет сучасного лідера.
23. Сучасні політичні ідеології.
24. Психологія натовпу та раціональна політична поведінка.
25. Політична соціалізація особистості.
26. Політична культура України.
27. Засоби масової інформації як інструмент соціального представництва.
28. Електронний уряд: сутність, функції та майбутні перспективи.
29. Порівняльна характеристика основних виборчих систем.
30. Виборчі технології.
31. Міжнародна політика та глобальні проблеми сучасності.
32. Глобалізаційні процеси в сучасному світі.
33. Україна в новому геополітичному просторі.

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Вивчення курсу „Політології” в організаційному плані здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка спрямована на активізацію поглибленого засвоєння студентами політики як соціального явища, сучасних політичних відносин і політичних процесів, діяльності суб'єктів політики та політичних інститутів і самостійну творчу роботу з формування власної політичної культури.

Рейтингова оцінка з дисципліни – це сума оцінок (балів) усіх видів навчання студентів, які передбачаються навчальною програмою. До них відносяться :

- відвідування лекцій і наявність та якість конспектів лекцій;
- відвідування семінарів та участь в них:
 - а) виступи з доповідями ,
 - б) доповнення доповідей,
 - г) вміння формулювати і ставити питання, вести дискусії
- написання та захист індивідуальних завдань.

Модульний контроль проводиться після завершення практичних занять і здійснюється за навчальними матеріалом, що розглядався в курсі. Формою

модульного контролю є письмові контрольні роботи, тестування та усне опитування студентів.

До модульного контролю допускаються студенти, які виконали усі види навчальних робіт, передбачених навчальною програмою.

Студенти, які не пройшли модульний контроль, не допускаються до підсумкового контролю (екзамену).

За дозволом деканату та за згодою кафедри окремі студенти (при наявності необхідної мотивації) можуть в додатковий час спробувати підвищити свій рейтинг модульного контролю.

При оцінюванні знань студентів використовується чотирибальна шкала оцінювання (5, 4, 3,2), яка водночас приводиться у відповідність до європейської шкали оцінювання ECTS за таблицею:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Студент має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Модуль 1		Модуль 2		Індивідуальне завдання		
Змістовий модуль	Змістовий модуль	Змістовий модуль	Змістовий модуль			

№2	№2	№3	№4			
10	14	14	12	20	30	100

ЗАПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЯ

1. Сутність і зміст поняття „політика”, роль політики в сучасному житті.
2. Предмет, закони, категорії політології.
3. Політологія в системі соціогуманітарних наук
4. Партійні системи: історичні і політичні умови їх формування, типологія.
5. Форми державного устрою.
6. Форми і види політичної влади. Концепція розподілу влади.
7. Політична система України.
8. Поняття і структура політичної системи.
9. Громадянське суспільство і соціально-правова держава.
10. Поняття політичної культури, її структура і функції.
11. Основні концепції політичних еліт.
12. Політична діяльність, її основні види. Політична участь.
13. Форми державного правління.
14. Держава як основний інститут політичної системи.
15. Правова держава, її критерії.
16. Політичні партії, їх місце та роль у політичній системі суспільства.
17. Типи політичних режимів, їх характерні риси.
18. Типологія сучасних соціальних і міжетнічних конфліктів.
19. Поняття демократії, сучасні концепції демократії.
20. Людина як суб'єкт та об'єкт політики. Політична соціалізація особистості.
21. Сутність, структура і функції політичної свідомості.
22. Сучасні міжнародні відносини. Глобалізація та її соціальні й політичні характеристики.
23. Сутність політичної влади, механізм функціонування.
24. Ресурси політичної влади, їх типологізація.
25. Роль і місце України в сучасній геополітиці.
26. Лібералізм і неолібералізм як політико-ідеологічні доктрини.
27. Консерватизм і неоконсерватизм як ідейно-політичні течії.
28. Партійна система України.
29. Вибори як інститут демократії. Виборчі системи.
30. Демократія як форма і спосіб організації суспільно-політичного життя.
31. Поняття і сутність політичного лідерства.
32. Етнос та нація: визначення, сутність, концепції.
33. Національні інтереси та національна безпека України.
34. Поняття та особливості політичних еліт як суб'єктів політики.
35. Соціал-демократична ідеологія, її роль в політичному житті.

36. Державна символіка сучасної України, її вплив на формування політичної культури.
37. Місце і роль громадських організацій і рухів у політичній системі.
38. Політичні аспекти глобальних проблем. Роль міжнародної політики у їх вирішенні.
39. Сучасна політична еліта України.
40. Політична культура України: особливості та шлях формування.
41. Інститут політичного лідерства.
42. Сучасні виборчі технології.
43. Методи та функції політології.
44. Політична стабільність і політичні ризики.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методичне забезпечення

Політологія: Методичні вказівки для студентів усіх спеціальностей та форм навчання /Укладачі: Є.В.Перегида, В.Л.Згурська, Н.І. Рижко та ін. Вид. III-тє, доп. К.: КНУБА, 2015. 37 с.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – 236 с.

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук. Дисципліна «Політологія (для юристів)». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.08.2019).

Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2019).

Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2019).

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2019).

Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2019).

Сайт «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2019).

Сторінка «Наукова діяльність» кафедри політичних наук і права КНУБА (збірники матеріалів науково-практичних конференцій «Регіональна політика»). URL: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47972 (дата звернення: 01.08.2019).

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. URL: <https://ipien.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2019).

Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: niss.gov.ua.

Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. URL: idrpan.org.ua (дата звернення: 01.08.2019).

Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/> (дата звернення: 01.08.2020).

Український центр економічних та політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL: razumkov.org.ua (дата звернення: 01.08.2019).

Український незалежний центр політичних досліджень. URL: ucipr.org.ua (дата звернення: 01.08.2019).